

ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE ZA PODUZETNIČKI POTHVAT

Šestan, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:906818>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-01**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE ZA
PODUZETNIČKI POTHVAT**

Mentor:

Dr. sc. Brnabić Ratko

Student:

Lea Šestan

Split, kolovoz 2019.

Sadržaj

1. UVOD	3
1.1. Definiranje problema istraživanja	3
1.2. Ciljevi istraživanja	3
1.3. Metode istraživanja.....	4
1.4. Struktura (sadržaj) rada	4
2. PODUZETNIČKI POTHVAT	5
3. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU	6
3.1. Pojam društva s ograničenom odgovornošću	6
3.2. Povijesni razvoj društva s ograničenom odgovornošću	7
3.3. Temeljni kapital	7
3.4. Ulozi članova društva	7
3.5. Društveni ugovor kao temeljni ustrojbeni akt društva s ograničenom odgovornošću	8
3.5.1. Pravna narav ugovora	8
3.5.2. Sadržaj društvenog ugovora.....	8
3.6. Prestanak društva s ograničenom odgovornošću.....	10
3.7. Načelo jednakog položaja članova u društvu	11
4. ORGANI DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU	12
4.1. Uprava	13
4.1.1. Obvezatnost uprave u društvu s ograničenom odgovornošću.....	13
4.1.2. Broj članova uprave	13
4.1.3. Odnos društva i članova uprave	15
4.1.4. Ovlasti uprave	17
4.1.5. Način rada uprave	19
4.1.6. Dužna pozornost i odgovornost članova uprave	21
4.2. Nadzorni odbor	25
4.2.1. Mjesto i uloga nadzornog odbora u društvu s ograničenom odgovornošću	25
4.2.2. Broj članova nadzornog odbora	26
4.2.3. Svojstva osoba koje mogu biti članovi nadzornog odbora	26
4.3. Skupština	27
4.3.1. Pravo članova da odlučuju u društvu	27
4.3.2. Nadležnost skupštine.....	28
5. ZAKLJUČAK	30

6. LITERATURA:.....	32
SAŽETAK.....	33

1. UVOD

Svako trgovačko društvo posluje i djeluje radi ostvarenja određenih ciljeva. Ciljevi društva moraju biti u skladu prvenstveno s pravnim poretkom, statutom i drugim aktima društva. Tema ovog rada je odgovornost članova uprave za poduzetnički pothvat te je bitno definirati upravu kao ključan organ društva s ograničenom odgovornošću koji je zadužen za poslovanje društva, bez koje se ne može djelovati. Rad će pojasniti što je poduzetnički pothvat te sve vezano za odgovornost, ovlasti, dužnosti te način rada uprave društva s ograničenom odgovornošću.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Predmet istraživanja rada odnosi se na jedno od trgovačkih društava- društvo s ograničenom odgovornošću, te prikazuje položaj i svojstva članova uprave te njihovu odgovornost, ovlasti i dužnosti u poslovanju društva. Potrebno je istražiti i definirati upravu kao ključni organ društva s ograničenom odgovornošću koji je zadužen za vođenje poslova društva, ali i zastupanje društva.

1.2. Ciljevi istraživanja

Cilj rada je istražiti položaj članova uprave te njihovu odgovornost i ovlasti kako za poduzetnički pothvat tako i za cjelokupno poslovanje društva. Uprava je zadužena za cjelokupno poslovanje društva, stoga je bitno naglasiti kako članovi uprave osobno odgovaraju za radnje koje jesu odnosno nisu poduzete u svezi vođenja posla. Također, podjela poslova ima samo interno značenje svi članovi društva jednako odgovaraju.

1.3. Metode istraživanja

Metoda deskripcije: metoda jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu

Metoda kompilacije: metoda preuzimanja tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.

Metoda specijalizacije: metoda kojom se od općeg pojma dolazi do novog pojma, manjeg opsega, a većeg sadržaja.

Deduktivna metoda: metoda koja se temelji na spoznajama, činjenicama ili načelima koji se ne mogu dokazati ili koji ne zahtijevaju dokazivanje.

Komparativna metoda: metoda koja omogućava da se podaci i pojave iste vrste međusobno usporede, s ciljem izvođenja zaključaka.

1.4. Struktura (sadržaj) rada

U uvodnom dijelu prikazan je problem istraživanja rada, ciljevi rada te metode koje su korištene prilikom izrade završnog rada.

Rad opisuje društvo s ograničenom odgovornošću općenito, organe društva s ograničenom odgovornošću; upravu, skupštinu i nadzorni odbor. Položaj uprave društva; odgovornost članova uprave za poduzetnički pothvat s pravnog i ekonomskog aspekta te njihove dužnosti.

U završnom dijelu slijedi zaključak, popis literature i sažetak

2. PODUZETNIČKI POTHVAT

Poduzetnički proces transformira ideje u realnost nazvanu poduzeće (bez obzira na zakonski oblik organiziranja poduzetničke djelatnosti: trgovačko društvo, obrt, zadruga, slobodno zanimanje, ili pak podružnica, poslovna jedinica unutar poduzeća, i sl.) sa svim aktivnostima izvršenjem kojih se zadovoljava potreba kupca. On uključuje aktivnosti i akcije koje su pridružene uočenim povoljnim prigodama, ali isto tako i kreiranje organizacije koja će rasporediti oskudne resurse i prigodu provesti u svakodnevnu realnost.¹

Jedno od veoma značajnijih pitanja koja se nameću svakoj osobi koja namjerava realizirati poslovni pothvat predstavlja odabir pravnog oblika organizacije u kojem će realizirati svoju poslovnu prigodu i, putem poduzetničkog procesa, transformirati poslovnu ideju u realnost - očekivanog poslovnog uspjeha realiziranog putem nekog od oblika različitih subjekata malog gospodarstva. Subjekti malog gospodarstva su fizičke² i pravne osobe³ koje trajno i samostalno obavljaju dopuštene gospodarske djelatnosti radi ostvarivanja dobiti odnosno dohotka na tržištu⁴ i koji su u poslovanju neovisni. Subjekti malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj pojavljuju se u različitim pravnim oblicima, kao što su:

¹ Kružić D., Od poduzetničke ideje do izrade poslovnog plana (Poduzetnička radionica), Split, 2008., str. 19

² Živ čovjek kao subjekt prava naziva se *fizičkom (prirodnom, naravnom) osobom*. Danas je svaki čovjek pravni subjekt, tj. nositelj prava i obveza. Fizička osoba pravnu sposobnost stječe rođenjem, a gubi je smrću.

³ *Pravna osoba* je društvena tvorevina kojoj je pravni poredak priznao pravnu sposobnost. Pravna osoba je kao pravni subjekt nositelj prava i obveza. Pravne osobe stječu pravnu sposobnost upisom u sudski registar (za trgovačka društva) odnosno registar koji se vodi kod nadležnog tijela državne uprave. Pravna osoba može prestati postojati aktom državne vlasti, propisom, odlukom članova, likvidacijom i stečajem.

⁴ Malo gospodarstvo, sukladno Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine, Zagreb, 29/2002, članak 2.), čine subjekti koji:

1. zapošljavaju prosječno godišnje manje od 250 radnika,
2. su neovisni u poslovanju,
3. ispunjavaju jedan od sljedeća dva kriterija: ostvaruju ukupni godišnji promet do 60 milijuna kuna ili imaju zbroj bilance (ako su obveznici poreza na dobit) odnosno imaju dugotrajnu imovinu (ako su obveznici poreza na dohodak) u vrijednosti do 30 milijuna kuna.

⁴ Prema veličini, u smislu članka 3. Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, razlikuju se:

1. **Mikro subjekti malog gospodarstva** - su fizičke i pravne osobe koje prosječno godišnje zapošljavaju manje od 10 radnika,
2. **Mali subjekti malog gospodarstva** - su fizičke i pravne osobe koje:
 - a. prosječno godišnje zapošljavaju manje od 50 radnika,
 - b. ostvaruju ukupni godišnji promet do 16 milijuna kuna ili imaju zbroj bilance (ako su obveznici poreza na dobit) odnosno imaju dugotrajnu imovinu (ako su obveznici poreza na dohodak) u vrijednosti do 8 milijuna kuna.
3. **Srednji subjekti malog gospodarstva** - su fizičke i pravne osobe koje:
 - a. prosječno godišnje zapošljavaju manje od 250 radnika,
 - b. ostvaruju ukupni godišnji promet do 60 milijuna kuna ili imaju zbroj bilance (ako su obveznici poreza na dobit) odnosno imaju dugotrajnu imovinu (ako su obveznici poreza na dohodak) u vrijednosti do 30 milijuna kuna.

- a) Obrt,
- b) Trgovačko društvo,
- c) Zadruga,
- d) Ostali oblici organiziranja privatne poduzetničke aktivnosti (slobodna zanimanja)

Trgovačko društvo je pravna osoba koja samostalno i trajno obavlja gospodarsku djelatnost u cilju ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe i pružanjem usluga na tržištu. Trgovačka društva možemo podijeliti na društva osoba i na društva kapitala. Društvo s ograničenom odgovornošću najčešći je oblik trgovačkog društva u RH, u kojeg jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unose uloge u unaprijed dogovoreni temeljni kapital.

3. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

3.1. Pojam društva s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću trgovačko je društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unose uloge u dogovoreni temeljni kapital i ne odgovaraju za obveze društva (čl. 385. St. 1.i 2. Zakona o trgovačkim društvima)⁵. Društvo s ograničenom odgovornošću jest društvo, pravna osoba, društvo kapitala, trgovačko društvo, članovi ne odgovaraju za obveze društva i ima temeljni kapital. Glede odgovornosti za obveze društva, društvo odgovara cijelom svojom imovinom, isto je glede odgovornosti članova društva za obveze, jer za njihov položaj u tome vrijedi isto što i za dioničare kad je riječ o odgovornosti za obveze dioničkog društva. I za njih vrijedi da samo iznimno odgovaraju za obveze društva, pa su i pretpostavke te odgovornosti iste kao i odgovornosti dioničara, s time da se s obzirom na manji broj članova društva i veći utjecaj na vođenje poslova društva te pretpostavke lakše ispunjavaju za članove društva s ograničenom odgovornošću nego za dioničare.⁶

⁵ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 3

⁶ Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 5, str. 6-7

3.2.Povijesni razvoj društva s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću nastalo je bitno drukčije od drugih društava. Dok su društva u povijesti nastajala postupno kroz praksu, razvijajući se stoljećima prema potrebama koje je nametao život, i tek poslije kao u životu nastali pravni oblici podobni za poduzetništvo, društvo s ograničenom odgovornošću nastalo je zakonodavnom intervencijom u Njemačkoj, a da prije toga u praksi ništa slično nije postojalo. Ono je bilo odgovor na stalne zahtjeve da se pojednostavni dioničko društvo kao dotada jedino društvo kapitala, pravni oblik podoban za prikupljanje kapitala i vođenje poduzetničkih pothvata, tj. društvo pravna osoba u kojemu članovi nisu odgovarali za obveze društva. Potrebe su zahtijevale pojavu društva koje će imati ona obilježja dioničkog društva koja mu daju prednost pred drugim društvima, tj. isključenje odgovornosti članova društva za njegove obveze uz mogućnost sudjelovanja u ostvarenoj dobiti, li koje neće biti toliko kruto i složeno i imati neka obilježja koja imaju javno trgovačko društvo i komanditno društvo. Rješenje je nađeno u Njemačkoj gdje je donesen Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću koji je stupio na snagu 10. Svibnja 1892. Time je učinjen veliki korak u razvitku prava društava koji je imao snažan odjek i iva njemačkih granica. Taj tip društva vrlo je široko prihvaćen diljem svijeta.⁷

3.3.Temeljni kapital

Najniži propisani temeljni kapital društva s ograničenom odgovornošću jest 20.000 kuna, a svaki viši iznos temeljnog kapitala od toga mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto.⁸ Posebnim zakonima propisuje se najmanji iznos temeljnog kapitala za društva s ograničenom odgovornošću koja obavljaju određene djelatnosti.

3.4.Ulozi članova društva

Za svako društvo, pa tako i za ono s ograničenom odgovornošću, vrijedi temeljno pravilo da su članovi društva dužni pridonositi ostvarenju cilja društva. Doprinosi mogu biti

⁷⁷ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str: 29

⁸ Čl. 390., st.1. Zakona o trgovačkim društvima

različiti, što ovisi o tipu društva, predmetu njegova poslovanja, okolnostima u kojima djeluje i dr. Veličina uloga ne mora biti jednaka i ravna se prema poslovnim udjelima radi stjecanja kojih se unose u društvo. Zakon samo propisuje najniži nominalni iznos poslovnog udjela koji ne može biti manji od 200 kuna i mora biti izražen u kunama cijelim brojem koji je višekratnik broja sto (čl. 390. St. 1. zakona) pa slijedom toga ni zbroj svih uloga u društvo ne može biti manji od iznosa temeljnog kapitala društva.⁹

3.5. Društveni ugovor kao temeljni ustrojbeni akt društva s ograničenom odgovornošću

3.5.1. Pravna narav ugovora

Temeljni ustrojbeni akt društva s ograničenom odgovornošću je društveni ugovor, koji Zakon o trgovačkim društvima naziva ugovorom o osnivanju društva. Slijedeći osnovni koncept koji je u njemu postavljen, Zakon ne propisuje da to društvo ima i statut.¹⁰ Ako društvo osniva samo jedan član, ono nema društveni ugovor, nego se osniva izjavom o osnivanju društva (čl. 387. St.2. Zakona) koja mora sadržavati ono što i društveni ugovor.

3.5.2. Sadržaj društvenog ugovora

S obzirom na sadržaj valja razlikovati materijalne (prave) od formalnih (nepravih) odredaba društvenog ugovora. O prvima je riječ kad se njima uređuje odnos između društva i njegovih članova u vezi s članstvom u društvu o pitanjima koja se mogu urediti samo društvenim ugovorom (naravno i zakonom) i ne vrijede ako su sadržane u nekom drugom ugovoru. Njihov unos u društveni ugovor ima konstitutivno značenje. Među njih treba prvo ubrojiti one za koje Zakon o trgovačkim društvima propisuje da čine minimalan sadržaj društvenog ugovora. Prema odredbama čl.388., društveni ugovor mora sadržavati:

⁹Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 13

¹⁰Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 9, str. 15

1. Ime i prezime odnosno tvrtku, prebivalište odnosno sjedište osnivača, ako je osnivač fizička osoba, i njezin osobni identifikacijski broj, a ako je osnivač pravna osoba i matični broj subjekta, odnosno odgovarajuće podatke ako je riječ o stranoj osobi,
2. Tvrtku i sjedište društva,
3. Predmet poslovanja društva,
4. Ukupni iznos temeljnog kapitala te iznos svakog pojedinačnog uloga osnivača, a sastoji li se ulog od stvari ili prava, moraju se detaljno opisati i mora se naznačiti njihova vrijednost te broj i nominalni iznosi poslovnih udjela koje uz obvezu uplate uloga preuzima svaki osnivač,
5. Odredbu o tome osniva li se društvo na određeno ili neodređeno vrijeme,
6. Prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga te prava i obveze koje društvo ima prema osnivačima.

Uz to materijalnim odredbama društvenog ugovora valja prema okolnostima smatrati i one fakultativne odredbe kojima se određena pitanja mogu urediti samo društvenim ugovorom, jer inače nisu valjane. To su, primjerice, odredbe o:

- a) Dodatnim činidbama članova društva (čl. 391.),
- b) Posebnim pogodnostima u društvu (čl.392.),
- c) Kamatama koje se plaćaju na nepravodobnu uplatu uloga, ako društvo određuje te kamate(čl.399.),
- d) Isplati dobiti članovima društva u omjeru drukčijem od omjera njihovih uplaćenih uloga (čl.406. st.2.),
- e) Mjerilima za isplatu naknade za povremene činidbe članova društva (čl. 406. St.3),
- f) Uređenje rezervi društva (čl. 406. A st. 4. i 5.),
- g) Propisivanju posebnih uvjeta za prijenos poslovnog udjela, posebice za njegovu vinkulaciju (čl. 412. St. 4.),
- h) Obvezi nasljednika poslovnog udjela da ga prenese nekom članu društva ili osobi koju odredi društvo (čl. 414.),
- i) Povlačenju poslovnog udjela (čl.419. st. 1.),
- j) Načinu rada uprave (čl. 422. St. 3., 4.),
- k) Imenovanju članova uprave od javnopravnog tijela (čl. 423. St.4.),
- l) Zastupanju od članova uprave (čl. 426. St. 2., 3..),

- m) Tome da članov nemaju pravo uvida u poslovne knjige i dokumentaciju društva (čl. 428. St.3.),
- n) Nadzornom odboru društva (čl. 434. St. 1.),
- o) Pravu člana društva da imenuje članove nadzornog odbora (čl.437. st. 2)
- p) Nadležnosti skupine društava (čl.441)
- q) Ovlaсти za sazivanje, načinu sazivanja, kvorumu, načinu odlučivanja na skupštini društava (čl. 442.-445.),
- r) Većini za donošenje odluke o izmjeni društvenog ugovora (čl.455. st.1),
- s) Prvenstvenom pravu upisa temeljnih uloga pri povećanju temeljnog kapitala društva (čl. 457. St. 4.),
- t) Odobrenom kapitalu društva (čl.458.a),
- u) Razlozima za prestanak društva (čl.466. st.2.),
- v) Donošenju odluke o prestanku društva (čl. 467.),
- w) Imenovanju likvidatora društva (čl. 471. St.1.)

3.6.Prestanak društva s ograničenom odgovornošću

Prestanak društva s ograničenom odgovornošću nameće ista pravna pitanja kao i prestanak dioničkog društva.¹¹ Jednako tako razlozi koji se navode za prestanak društva u usporednom zakonodavstvu u biti su isti ili vrlo slični.

I kod društva s ograničenom odgovornošću razlikujemo razloge za prestanak i okončanje tog društva.

Po izvoru, razlozi za prestanak tog društva mogu biti zakonski i ugovorni (čl. 466. St.1. i 2. ZTD-a). Razlozi za prestanak društva s ograničenom odgovornošću koje navodi ZTD jesu:

- a) Istek vremena određenog u društvenom ugovoru
- b) Odluka članova; ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, odluka se donosi u obliku javnobilježničke isprave s većinom od najmanje tri četvrtim od danih glasova
- c) Pripajanje društva drugom društvu i spajanje s drugim društvom te podjela društva razdvajanjem

¹¹ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str. 573

- d) Pravomoćna odluka stečajnog vijeća o otvaranju i zaključivanju postupka prema čl. 63.st. 1. SZ-a
- e) Pravomoćna odluka registarskog suda donesena uz odgovarajuću primjenu u svezi sa skraćenim postupkom
- f) Ukidanje društva (čl. 466. St. 1 ZTD-a)
- g) Pravomoćna presuda suda (čl. 466. ZTD-a).¹²

3.7.Načelo jednakog položaja članova u društvu

Zakon o trgovačkim društvima ne sadržava odredbu koja bi za članove društva s ograničenom odgovornošću odgovarala odredbi čl. 211. Zakona o tome da dioničari pod jednakim uvjetima imaju jednak položaj u dioničkom društvu. No, usprkos tome i za to društvo vrijedi načelo jednakog položaja članova. Iako je u sklapanju društvenog ugovora moguća veća autonomija nego što je to s usvajanjem statuta dioničkog društva, manji broj prisilnih normi omogućuje slobodnije uređenje odnosa u društvu, pa u neku ruku i stavljanje nekih članova u povlašteni položaj u odnosu prema drugim članovima društva. No, kako se pri sklapanju društvenog ugovora traži da se s njegovim sadržajem suglase svi članovi društva, davanje povlaštenog položaja nekome članu nije moguće bez suglasnosti onoga na štetu kojeg se to čini. Nije li to učinjeno, članovi imaju jednak položaj u društvu.¹³

¹²Gorenc V., Pravo trgovačkih društava, Zaprešić, 2010. Str. 178-179

¹³Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 190-191

4. ORGANI DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Postojanje unutrašnje organske strukture znači da unutar društva s ograničenom odgovornošću postoji razdioba dužnosti, poslova i ovlasti između organa društva. Dok u jedinom pravom i „čistom“ društvu osoba-javnom trgovačkom društvu-načelno svi članovi društva sudjeluju u donošenju svih vrsta upravljačkih odluka, a svaki član društva uz to je ovlašten i dužan voditi poslove i zastupati društvo prema trećima, u društvu s ograničenom odgovornošću nužno je razlikovati upravljačku od poslovodne uloge. Članovi društva imaju upravljačku ulogu-koju ostvaruju u skupštini odnosno pri odlučivanju o pitanjima iz svoje nadležnosti, ali ne i poslovodnu. Iako jedan član, više članova ili svi članovi društva mogu biti imenovani za članove uprave, oni ipak-samo kao članovi društva-nisu ovlašteni voditi poslove ni zastupati društvo. Da bi stekli to pravo, nužno je da ih članovi uprave odnosno skupština imenuje za članove uprave. Dakle, odredbama o razgraničenju upravljačkih od poslovodnih i zastupničkih uloga i koncentriranju prve u skupštinu-koju čine članovi društva, a druge u upravu-koju članovi društva mogu, ali ne moraju činiti, ZTD je ustanovio unutrašnju organsku strukturu.¹⁴

Zakon o trgovačkim društvima propisuje da društvo s ograničenom odgovornošću mora imati organe, ali- za razliku od dioničkog društva- samo dva organa, upravu i skupštinu. Nadzorni odbor je fakultativan organ, osim kad je izričito propisano da ga društvo mora imati. Zakonom je stoga propisan monistički koncept ustroja, s time da ni dualistički nije isključen. Dualistički koncept mogu izabrati članovi društva i uvesti ga društvenim ugovorom, ako žele, a u nekim slučajevima propisana je i njegova obvezatnost. Riječ je o minimalnom propisivanju unutrašnjeg ustroja društva, jer ono mora imati operativni organ koji vodi društvene poslove (Upravu) i organ koji nije operativan, premda ima značajne nadležnosti kojima utječe na vođenje poslova društva, ali omogućuje ostvarenje utjecaja članova u društvu (skupštinu). U tome je dijelu autonomija u uređenju odnosa u društvu ograničena, tako da takvo društvo mora imati spomenuta dva organa, a nadzorni je odbor, osim u točno propisanim slučajevima kada ga ono mora imati, fakultativan organ. No, autonomija glede mogućnosti da društvo ima i druga tijela, ali je njihova nadležnost ograničena osim što je propisano glede nadležnosti navedenih organa društva.

¹⁴Slakoper Z., Društvo s ograničenom odgovornošću (u sudskoj praksi i pravnoj teoriji), Organiator, Zagreb, 2009. Str. 319.

4.1.Uprava

4.1.1. Obvezatnost uprave u društvu s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću mora imati upravu. Bez nje ne može djelovati, jer je to organ koji izražava volju društva prema trećima i putem njega se izražava poslovna sposobnost društva. Društvo je mora imati i prije nego što nastane kao pravna osoba. Uprava se imenuje još u fazi preddruštva. Prije nastanka društva njezina zadaća je da u ime društva primi uplate poslovnih udjela članova, da se brine o onome što je uloženo i da vodi poslove preddruštva u ime pravne osobe koje će tek nastati te da, sama ili zajedno s predsjednikom nadzornog odbora, ako društvo ima taj organ, podnese prijavu za upis društva u sudski registar (čl. 62. St. 4. Zakona o trgovačkim društvima).¹⁵

U društvu s ograničenom odgovornošću u kojem među organima postoji hijerarhijski odnos, skupština društva je najviši organ upravljanja i odlučuje o bitnim pitanjima društva, a davanjem obvezatnih uputa može utjecati na vođenje poslova društva. Poslove društva vodi uprava. Upravu u pravilu imenuje skupština društva s time da vrijeme trajanja mandata nije propisano.¹⁶

4.1.2. Broj članova uprave

Zakon o trgovačkim društvima u čl. 422. St. 1. Određuje da se uprava društva s ograničenom odgovornošću sastoji od jednog ili više direktora. Time je odredio da se članovi tog organa tako zovu, što valja prihvatiti kao zakonski naziv za člana uprave. Broj članova nije određen Zakonom. Za razliku od statuta dioničkog društva, društveni ugovor ne mora sadržavati odredbe.

Skupština u kojoj djeluju članovi društva može slobodno odlučiti o tome hoće li uprava imati jednog člana ili više članova. Ona to mora učiniti odlukom. To može biti odluka koja će se primjenjivati neko vrijeme ili tako da svaki put jednostavno imenuje upravu s onoliko članova koliko želi. To ne mora učiniti ni odjednom. Tako, primjerice, može imenovati jednog člana

¹⁵ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str. 326-328

¹⁶ Buljan V., Pravo društava, Upravljanje trgovačkim društvima

uprave ili više njih, a drugom odlukom imenovati još nekog dodatnog člana, a da prije toga ne opozove imenovanje ni jednoga od do tada već imenovanih članova.

Zakon zahtijeva da društvo mora imati barem jednog direktora koji čini upravu. Društvenim se ugovorom može odrediti da uprava ima određeni veći broj članova ili njihov najveći broj koji se ne može prijeći. Želi li se od toga odstupiti, trebat će prvo izmijeniti društveni ugovor kako bi se mogla donijeti odluka o imenovanju više članova uprave od broja koji je kao najveći naveden u tom ugovoru. Društvenim se ugovorom može imenovati članove uprave. No, sama okolnost da se društvenim ugovorom imenuje jednoga člana ili više članova uprave, ako unjemu nema odredaba o broju članova uprave, nema učinak da uprava mora poslije imati onaj broj članova koliko ih je tim ugovorom imenovano. Skupština ili onaj tko je ovlašten imenovati upravu može uvijek donijeti odluku kojom imenuje veći broj članova uprave od onoga koliko ih je bilo imenovano u društvenom ugovoru.¹⁷

Za društva s ograničenom odgovornošću koja se bave nekom od posebnim zakona određenom djelatnošću ti zakoni propisuju i najmanji broj članova uprave. Tako investicijsko društvo mora imati najmanje dva člana uprave, od kojih jedan mora biti predsjednik (čl. 21. st. 1. Zakona o tržištu kapitala). Uprava društva koje nije ovlašteno držati novac i financijske instrumente klijenta može iznimno imati samo jednog člana, ali je tada društvo dužno propisati dodatne mjere i postupke kojima će osigurati upravljanje društvom pažnjom dobrog stručnjaka. Leasing društvo mora imati upravu od najmanje dva člana (čl. 19. st. 1. Zakona o leasingu). Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom propisano je da uprava društva za upravljanje takvim fondom mora imati najmanje dva člana. Jedan od njih mora biti imenovan za predsjednika uprave (čl. 37. st. 1.). To je propisano i u Zakonu o alternativnim investicijskim fondovima za upravu društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondom (čl. 35. st. 1.). Tamo se, naime, propisuje da najmanje dva člana uprave moraju imati stručno znanje i iskustvo potrebno za vođenje poslova društva za upravljanje investicijskim fondovima. Ako se imenuje više članova uprave od broja određenog društvenim ugovorom, odnosno od najvećeg broja koji je tim ugovorom predviđen, to iz razloga pravne sigurnosti ne utječe na valjanost radnji koje uprava poduzima. Može se opozvati imenovanje prekobrojnih članova, a ako je riječ o članovima društva koji su ujedno i članovi uprave, pa onemogućuju opoziv imenovanja, moguć je opoziv imenovanja i odlukom suda, jer je veći broj članova uprave od onoga koji je predviđen društvenim ugovorom važan

¹⁷ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str 329

razlog koji se traži za takvu odluku. Za posljedice imenovanja manjeg broja članova uprave od onog koji je potreban za vođenje poslova društva upućuje se na izlaganja o postavljanju privremenog upravitelja i određenju osobe da privremeno zastupa društvo. Kada je zakonom propisan najmanji broj članova uprave nekog društva, u društvu se ne može imenovati manji broj članova od propisanog da bi društvo moglo djelovati.¹⁸

4.1.3. Odnos društva i članova uprave

Između članova uprave i društva postoji odnos na dvije razine: odnos na statusnopravnoj osnovi i odnos na ugovornoj osnovi. Jedno je odnos koji se temelji na imenovanju članova uprave, a drugo odnos na temelju ugovora koji svaki član uprave sklapa s društvom o obavljanju poslova u upravi. Za prvo je važan položaj člana uprave u organu društva, a za drugo pravni odnos koji sklapanjem ugovora nastaje između člana i društva u kojemu obavlja posao člana uprave. Ti odnosi mogu utjecati jedan na drugog, ali im je pravna narav različita. Njihova odvojenost jasno je izražena u odredbi čl. 424. St. 1. Zakona po kojoj opoziv imenovanja člana uprave nema utjecaja na njegova prava iz ugovora koji je sklopio s društvom. Štoviše, jedan od važnih dijelova sadržaja tog ugovora u pravilu su rješenja za slučaj prestanka članstva u upravi društva.

Odnos između članova uprave i društva o obavljanju poslova u društvu uređuje se ugovorom koji svaki član sklapa s društvom. Društvo u tome zastupa nadzorni odbor, ako ga ono ima (čl. 439. I čl. 268. Zakona), ili organ društva koji je ovlašten imenovati upravu, što znači skupština. Članovi uprave ne moraju biti u radnom odnosu s društvom, nego taj posao mogu obavljati na temelju ugovora o službi, a ispunjavaju svoje obveze utvrđene zakonom tj. vode poslove društva, djelujući kao organ a ne kao zaposlenici društva.¹⁹

Mala i nažalost pogrešna izmjena Zakona o trgovačkim društvima iz 1999. Bila je uvela obvezu da barem jedan član uprave mora biti u radnom odnosu, ali je tu odredbu ukinuo Ustavni sud Republike Hrvatske kao protivnu Ustavu Republike Hrvatske.

Nekim posebnim zakonima propisuje se da članovi uprave društava koja obavljaju određene djelatnosti moraju biti u radnom odnosu u društvu. Tako se Zakonom o tržištu kapitala

¹⁸ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 329.

¹⁹ Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 18, str. 350-357

zahtijeva da članovi uprave investicijskog društva moraju biti u tom društvu u radnom odnosu s punim radnim vremenom (čl. 21. St.5.). Isto propisuje i Zakon o leasingu za članove uprave leasing društva (čl. 19. St. 4.).

Zakon jedino sadržava nekoliko temeljnih odredba o primanjima članova uprave kako bi ona bila u skladu s poslom koji obavljaju i stanjem društva. Ide e za time da se uspostavi ravnoteža između onoga što član uprave pruža društvu i koristima koje društvo prepušteno slobodnom ugovaranju društva i članova uprave, Zakonom se postavlja pravilo koje omogućuje da se sklopljeni ugovor mijenja pod blažim uvjetima nego što bi se inače za to tražilo prema općim pravilima obveznog prava.²⁰

U čl. 247. St. 1. Zakona, koji se na osnovi čl. 432. Istoga zakona primjenjuje i na društvo s ograničenom odgovornošću, sadržano je temeljno pravilo a se pri određivanju ukupnih primitaka člana uprave (plaće, sudjelovanja u dobiti, naknade izdataka, plaćanje premija osiguranja, provizija i sl.) mora voditi računa o tome a takva ukupna primanja budu u primjerenom odnosu sa:

- a) Poslom koji obavlja član uprave
- b) Stanjem društva.

Smisao je Zakona da takva ravnoteža mora postojati za sve vrijeme trajanja članstva u upravi.

Obveza članova uprav nije samo u tome da aktivno djeluju u interesu društva, nego i da prema njemu lojalno postupaju, što svakako obuhvaća i lojalno postupanje prema drugim organima društva. Iz toga proizlazi njihova obveza da ne iskorištavaju svoj položaj u društvu u vlastitom interesu i za osobno bogaćenje.²¹

²⁰ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 350-357

²¹ Barbić J., o. c. u bilj. 20, str 357

4.1.4. Ovlasti uprave

Zakon o trgovačkim društvima povjerava upravi vođenje poslova društva. O vođenju poslova može se govoriti u širem i užem smislu.

U vođenje poslova u širem smislu ulaze:

- a) Postavljanje načela poslovne politike poduzeća koje društvo vodi,
- b) Vođenje tog poduzeća neovisno o tome je li riječ o tekućim poslovima ili o poduzimanju neuobičajenih mjera
- c) Opće upravljanje društvom.

Vođenje poslova u užem smislu obuhvaća samo tekuće vođenje poslova, što znači brigu o ispravnom postupanju poduzeća u odnosu s trećima, postavljanje ustroja poduzeća, provođenje kratkoročnih planova i taktike djelovanja, vođenje cijelog poduzetništva društva i nadzor nad njime, u što ulazi obavljanje svakodnevnih poslova, ali ne i odlučivanje o spomenutim, ali i provođenje odluka.²²

Za društvo s ograničenom odgovornošću se može s velikim stupnjem autonomije društvenim ugovorom urediti koje poslove obavlja uprava, a koje skupština odnosno članovi društva, stoga uprava društva s ograničenom odgovornošću ima drukčiji položaj od uprave dioničkog društva. Ovdje su za skupštinu društva propisane samo neke ovlasti koje se ne mogu prenijeti na upravu, dok je sve drugo ostavljeno slobodnom uređivanju društvenim ugovorom, s time da, ako nema drukčijeg popisa niti je drukčije uređeno društvenim ugovorom, vrijedi predmnjeva da poslove vodi uprava.

Kako je društvo nositelj poduzeća, vođenje njegovih poslova u prvome se redu sastoji od vođenja poduzeća koje ono ima. Uprava provodi ono što je potrebno da bi se ostvario cilj društva, tj. vođenja njegova poduzeća,²³ a to znači da je ovlaštena, ali i dužna poduzimati sve mjere potrebne za to da bi se ostvarivalo i unaprijedilo poslovanje društva s osobljem i financijskim sredstvima kojima ono raspolaže postupajući pri tome po pravilima urednog vođenja poslova.²⁴ Granica u vođenju poslova je predmet poslovanja društva tako da se uprava u tome kreće u tom okviru. U tome su moguće iznimke. Tako treba prihvatiti i korištenje prilikom da se učine korisni poslovi za društvo i izvan predmeta poslovanja kada

²² Barbić J., Pravo Društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str.357

²³ Barbić J., o. c. u bilj.br. 22, str.358

²⁴Ibid, str: 358

nedostaju sredstva da bi se nešto ostvarilo u okviru predmeta poslovanja ili djelovanjem u tom okviru nije moguće stjecati dobit, primjerice iznajmiti ili dati u zakup nekorištena sredstva ili ulagati sredstva rezervi društva da bi se dobile kamate. Isto tako dolazi u obzir sklapanje poslova na rubnom području ili vezano uz predmet poslovanja radi boljeg korištenja uređajima i opremom.²⁵ Tako su moguća i financijska ulaganja u stjecanje udjela u drugim društvima. Izgledu za to su veći kod velikih i jakih društava, a manji kod onih malih.²⁶ Pri tome se Zakonom nešto i izričito navodi kao ograničenje, primjerice da uprava ne smije članovima društva vratiti ono što su unijeli u društvo na ime uplata poslovnih udjela niti im za uplaćeni iznos platiti kamate (čl. 406. St. 1. Zakona), da ne smije steći ni uzeti u zalog vlastiti poslovni udio društva osim pod uvjetima propisanim Zakonom (čl. 418. St. 1., 2. I 4.), da mora sazvati skupštinu društva (čl. 442. St.2).

Zakonom je u nekim pitanjima podijeljeno vođenje poslova društva u širem smislu između uprave i članova društva (skupštine). To je učinjeno u čl. 441. propisivanjem nadležnosti skupštine. Izričito se ti poslovi ne spominju onako kako su ovdje navedeni kao poslovi vođenja društva, ali se navode neki od njih koji ulaze u te skupine poslova. Tako je izričito propisano da skupština odlučuje o financijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva ako ga je društvo dužno izraditi, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog odbora ako ga društvo ima, povratu dodatnih uplata novca članovima društva, o izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima, o postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzorni odbor, o sklapanju ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari ili prava za koje se plaća Zakonom propisana protuvrijednost kao i o izmjeni tih ugovora ako se sklapaju u roku dviju godina nakon što je društvo upisano u sudski registar. Odlučivanje o tome se ne može društvenim ugovorom prenijeti u nadležnost skupštine, ali dopušta da se one društvenim ugovorom mogu proširiti ili smanjiti, s time da o tim pitanjima može odlučivati samo skupština društva.²⁷

Dužnost je uprave da stalno izvješćuje nadzorni odbor ako ga društvo ima, a u protivnom skupštinu društva o onome i na taj način kako je to dužna činiti uprava d.d.-a (čl. 431.a i čl. 250. Zakona). Uprava je po zakonu ovlaštena zastupati društvo. Zastupanje treba promatrati

²⁵ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str: 358

²⁶ Barbić J., o. c. u bilj.br. 26, str: 359

²⁷ Ibid, str. 359-360

kao vanjsku manifestaciju vođenja poslova društva, tj. kao poduzimanje pravnih radnji prema trećim osobama. To mogu biti i članovi društva, pa i zaposleni u društvu. Zastupanjem su obuhvaćene i radnje koje se poduzimaju pred sudom, arbitrim, upravnim i drugim organima. Uprava je po zakonu ovlaštena zastupati društvo.²⁸ Uprava mora tako organizirati poslovanje da uvijek postoji netko tko može zastupati društvo u slučaju spriječenosti članova uprave. Ako član uprave koji je dužan voditi poslove društva prepusti ovlastiti neku osobu da u slučaju njegove spriječenosti zastupa društvo, primjerice davanjem punomoći ili tako da se dade prokura pa zbog toga društvo nema osobe koja bi u njegovo ime izjavila pravni lijek, taj propust ne može utjecati na osnovanost žalbe protiv rješenja kojim je nepravovremeni pravni lijek odbačen niti to može biti osnova za povrat u prijašnje stanje.²⁹

4.1.5. Način rada uprave

Zakon o trgovačkim društvima prepušta da se društvenim ugovorom uredi način rada uprave društva koja se sastoji od više članova (čl. 422. St. 3). Pri tome supsidijarno rješenje, za slučaj da se to tim ugovorom ne učini, po kojemu svi članovi uprave zajedno poduzimaju radnje potrebne za vođenje poslova društva, osim onih za koje postoji opasnost da se poduzmu (st. 4.). Tada ih može poduzeti i jedan član uprave, ali bi o tome morao odmah izvijestiti upravu. Odredba je unesena u Zakon zbog opasnosti od odgađanja da se poduzmu potrebne radnje, razumije se pod pretpostavkom da je to u interesu društva jer bi se izgubilo vrijeme potrebno za postizanje suglasnosti svih članova uprave. No, i kad je svaki član uprave društvenim ugovorom ovlašten pojedinačno poduzeti radnju vođenja poslova društva, ne smije ju poduzeti ako se nakanjenoj radnji usprotivi neki član uprave. Samo se društvenim ugovorom može odrediti drukčije. Ukoliko se način rada uprave ne uredi društvenim ugovorom ni Zakonom, uprava to može učiniti donošenjem posebnog akta (st. 3.)

Uprava djeluje tako da se pri donošenju odluke moraju suglasiti svi njezini članovi. Nije dovoljno da to učine samo oni članovi uprave koji sudjeluju u odlučivanju ili su nazočni sjednici na kojoj se odlučuje, ako to nisu svi članovi. Zakon propisuje zajedničko djelovanje i sukladno tome jednoglasnost u odlučivanju. Članovi uprave mogu donositi odluke usmeno, telefonom, telefaksom, elektroničkim putem i drugim načinima izražavanja.

²⁸ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str. 361

²⁹ Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 28, str. 368., 369., 370.

Društvenim ugovorom, a poslovnikom pod pretpostavkom iz čl. 422. St. 3. Zakona, mogu se predvidjeti i drukčija, elastičnija rješenja. Može se predvidjeti zajedničko vođenje poslova, s time da se ono izražava voljom većine, pojedinačno vođenje poslova po pojedinim područjima (proizvodnja, pitanja osoblja, financije, itd.), pojedinačno vođenje poslova ograničeno na grane djelovanja (poljodjelstvo, metalna industrija, elektroindustrija, trgovina u zemlji, vanjska trgovina i sl.). Ta se ograničenja mogu i međusobno kombinirati.³⁰ Za podjelu poslova pretpostavka je da je svako područje za koje je zadužen neki član uprave dostupno svakom drugom članu, da je u pravilu mora jasno u pisanom obliku odrediti kakva je podjela područja, iako bi bila moguća i faktična podjela poslova, i da član uprave ima osobna i stručna svojstva koja ga kvalificiraju za obavljanje poslova na povjerenome mu području.

Podjela poslova ima samo interno značenje i ne oslobađa članove uprave dužnosti nadziranja svega što se radi i u onim područjima koja su takvom podjelom poslova stavljena u djelokrug kojeg drugog člana. Iza svega što se poduzme jedan član uprave na temelju unutarnje podjele poslova stoje svi članovi, uprava kao cjelina, i za to odgovaraju, pa odatle i obveza svakog od njih da pati na to što rade drugi članovi, ali to ne mogu činiti tako da ih ometaju u radu.³¹ Uz to postoji obveza članova da se međusobno obavješćuju. Vrijedi pravilo da svatko smije sve znati, što s jedne strane stvara obvezu davanja obavijesti, a s druge zahtjev da se obavijest daje. Svaki se član može usprotiviti onome što poduzima drugi. Pri poduzimanju vrlo značajnih stvari ili stvari glede kojih treba računati s mogućim protivljenjem nekog od članove uprave, mora se ostale članove prethodno izvijestiti o tome što se kani poduzeti.³² Također, društvenim ugovorom se može odrediti da se odluke donose većinom te ukoliko su glasovi podijeljeni da je pri tome odlučan glas određenog člana uprave. Mogu se predvidjeti određeni članovi uprave bez prava glasa u određenim situacijama te pravo veta određenog člana uprave na odluku većine.

³⁰ Barbić, J., društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010.,, str. 367

³¹ Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 30, str. 367

³² Ibid. Str. 368

4.1.6. Dužna pozornost i odgovornost članova uprave

Članovi uprave osobno odgovaraju za radnje i prepuštanja koji su poduzeti-ili nisu-u svezi s vođenjem poslova društva. Ta odgovornost postoji u dva primjera: u odnosu prema društvu i prema pravnom poretku. Odgovornost članova uprave prema društvu može biti osobna ni imovinska. Osobna odgovornost postojat će u slučajevima kad za određeni postupak članova postoji mogućnost njihova opoziva, a imovinska kad za određeni postupak društvu odgovaraju svojom imovinom.³³Odredbe Zakona o trgovačkim društvima o dužnoj pozornosti i odgovornosti članova uprave (čl. 248. St.2., 252.,273.,273.a,397.,429.,430. I dr.) služe zaštiti kapitala društva. Te su odredbe prisilnopravne naravi, ali dopuštaju , za razliku od onoga što je propisano glede odgovornosti uprave dioničkog društva, do neke granice ograničenje odgovornosti, pa i odricanje od zahtjeva za naknadu štete prema članovima uprave. One vrijede i za koncern, iako o tome postoje i neke posebne odredbe (čl. 494., 495. Zakona), a primjenjuju se i na odgovornost članova nadzornog odbora, ako ga društvo ima.

Zakon propisuje da članovi uprave koji povrijede svoje obveze odgovaraju društvu za štetu onako kako odgovaraju i članovi uprave dioničkog društva. To čini tako da u čl. 430. Upućuje na primjenu odredbi čl. 252.,273. I 273.a Zakona kojima se uređuje odgovornost članova uprave dioničkog društva. Zato se upućuje na odgovarajuću primjenu onoga što je rečeno u izlaganjima o odgovornosti članova uprave dioničkog društva za štetu (općim pravilima o odgovornosti za štetu, dužnoj pozornosti članova društva, primjeni pravila poslovne prosudbe i u vezi s time isključenja odgovornosti, odgovornosti zbog iskorištavanja utjecaja u društvu, ovlaštenicima zahtjeva za naknadu štete, obvezi postavljanja zahtjeva) u knjizi Pravo društava, knjiga druga, sv. 1.: Dioničko društvo.³⁴

Odgovornost za štetu počinjenu društvu propisana je naročito ako članovi uprave suprotno Zakonu poduzmu neku od radnji navedenih u čl. 252. St. 3. Zakona, i to:

- a) Vrate članovima društva ono što su uložili u društvo,
- b) Isplate članovima društva kamate ili dividendu,
- c) Preuzmu za društvo poslovne udjele u društvu, steknu, uzmu u zalog ili povuku vlastite poslovne udjele društva ili nekog drugog društva,
- d) Razdijele imovinu društva,

³³Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str. 391

³⁴Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 33, str. 391.

- e) Obave plaćan je nakon što istupi nesposobnost društva za plaćanje odnosno nakon što dođe do prezaduženosti društva,
- f) Dadu naknadu članovima nadzornog odbora,
- g) Dadu kredit.

U tim slučajevima postoji odgovornost članova uprave ako su ispunjene spomenute pretpostavke, jer su one takve da je njima obuhvaćena njihova krivnja. Riječ je o očitom postupanju protivno Zakonu i društvenom ugovoru.

Članovi uprave moraju voditi poslove društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika i čuvati poslovnu tajnu društva (čl. 252. St.1. Zakona). Mjerilo za pozornost koju mora pokazati član uprave jest način kako bi postupao samostalni voditelj poduzeća koji je svjestan svojih dužnosti, koji ne upravlja poslovanjem svojim sredstvima, nego to čini tuđim onako kako to čini osoba kojoj je povjerena briga o tuđim imovinskim interesima. Tu se traži najmanje prosječna mjera ponašanja u struci za takvu osobu određena prema objektivnim mjerilima. Član uprave ne bi mogao ekskulpirati ponašanjem koje bi od toga odstupilo. Vođenjem poslova društva smatra se svako djelovanje člana uprave kada postupa u tome svojstvu ili kada bi morao tako postupati. Pri tome može biti značajna i veličina poduzeća kojega je društvo nositelj. Član uprave pritom se ne može pozivati da nema potrebna znanja ili druga svojstva za obavljanje tog posla.³⁵ S obzirom na to da je preuzeo obavljanje posla u kojem se traži određena razina znanja i iskustva, njihov nedostatak valja smatrati njegovim propustom. Ako, međutim, ima neka posebna znanja, morao bi ih upotrijebiti, pa ne bi mogao otkloniti svoju odgovornost zbog toga što ih nije upotrijebio pozivajući se na to da ta znanja prelaze prosječnu mjeru znanja koje se traži u struci.

Upravi valja dopustiti da ulazi i u rizične poslove, jer se to ne može izbjeći u vođenju poduzeća kojega je društvo nositelj. Svaki posao nosi neki rizik, pitanje je samo koliki i kako se on može odraziti na društvo. Pri tome je važno pokazati pozornost koja se zahtjeva u struci. Za to nema propisanog mjerila, ali bi se moglo smatrati razumnim kad bi uprava ušla u posao uz prethodno razmatranje mogućih rizika, posebice ako je pritom uzeto u obzir kakve bi štete društvo moglo pretrpjeti u slučaju nastupanja rizika i kako bi se to odrazilo na stanje društva,³⁶ pa je pritom primijenila sve mjere opreza kojima bi se neutraliziralo ono što bi moglo proizaći iz ostvarenja rizika koji se mogao očekivati gledajući po mjerilima koja

³⁵Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str.392

³⁶Barbić, J., o. c. u bilj.br. 35, str. 393.

nameću pravila struke. Postupanje koje ne uzima u obzir mogućnost rizika, odnosno takav pristup poslu da se rizik poslije pokazuje potpunim iznenađenjem, a nema uvjeta za to da je riječ o višoj sili, znači da nije pokazana dužna pozornost koja se zahtijeva u struci zbog kojih su poslovna predviđanja bila manjkava.

Članovi uprave nisu poduzetnici ne snose poduzetnički rizik koji proizlazi iz poslovanja poduzeća kojega je društvo nositelj. Taj rizik snosi isključivo društvo. Cilj odredbi čl. 430. Odnosno čl. 252. Zakona je u tome da osigura ispunjenje obveza članova uprave prema društvu onako kako su se obvezali djelovati kao uprava društva i da u slučaju povrede takve obveze nadoknade društvu štetu koja mu je time počinjena. Obveza urednog vođenja poslova društva postoji samo prema društvu, a ne i prema vjerovnicima društva. Pri tome treba imati na umu da preuzimanje obveza prema društvu nije samo u interesu društva i njegovih članova nego služi i zaštiti vjerovnika.³⁷

Za obavljanje funkcije uprave društva odgovara cijela uprava, iako obveze preuzimaju njezini pojedini članovi od časa preuzimanja funkcije. Odgovaraju svi članovi uprave i njihovi zamjenici koji su valjano imenovani, bez obzira na to jesi li upisani u sudskom registru, i privremeni upravitelj. Za to nije važno je li član uprave sklopio s društvom ugovor o obavljanju poslova u društvu. Odgovaraju i one osobe imenovanje kojih nije valjano, ali su faktično obavljale posao članova uprave.

Član uprave odgovara društvu za štetu:

1. ako nekom svojom aktivnom radnjom ili propustom povrijedi dužnost koju ima prema društvu
2. ako to prouzroči društvu štetu
3. ako je ponašanje članova uprave skrivljeno

Dužnost člana uprave postoje na područjima aktivnog djelovanja da se ostvari cilj društva koji postave njegovi članovi, radi suradnje s ostalim organima društva, postupanja u skladu sa zakonom postavljenim obavezama da se zaštite treći, lojalnost prema društvu i zaštite njegovih interesa. Član uprave odgovara samo za povredu svojih dužnosti. Član uprave odgovara samo za povredu svojih dužnosti. Ne mogu mu se pripisati povrede dužnosti drugih članova uprave, suradnika ni trećih osoba.

³⁷Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010., str. 397

Za odgovornost uprave koja ima više članova vrijedi načelo skupne odgovornosti. Svaki član uprave odgovara za povredu svojih dužnosti u obavljanju tog posla. Tako odgovara za zakonitost u vođenju poduzeća društva, pridržavanje odredbi društvenog ugovora i temeljnih pravila urednog vođenja poduzeća te svrhovitog postupanja u vođenju poduzeća. Pri donošenju odluka svih članova nitko od njih ne smije ostati pasivan, nego mora kritički prosuđivati ono o čemu se odlučuje. Član društva čini povredu dužnosti i ako dovoljno aktivno ne sudjeluje u radu uprave, ne postupi tako da spriječi pogrešnu ili štetnu odluku ili njezino provođenje, ne obavi potrebne radnje nadzora, zna za štetnu radnju, ali joj se ne usprotivi i sl. Pri podjeli poslova u upravi za istu stvar jedan član uprave može odgovarati zbog toga što je poduzeo neku radnju ili ju je propustio poduzeti, drugi jer je to znao, ali na to nije reagirao, treći jer je propustio obaviti potreban nadzor, četvrti jer se pasivno držao pri odlučivanju i sl.³⁸ Da bi ostvarilo zahtjev za naknadu štete prema članu uprave, društvo mora dokazati: a) štetnu radnju ili propust člana uprave, b) štetu koja je time nastala i c) uzročnu vezu između štetne radnje i nastale štete. Krivnja se pretpostavlja, a na članu uprave je teret dokaza da njegova aktivna radnja odnosno propust ne znače povredu njegovih dužnosti, da između radnje i nastale štete nema uzročnosti te da nema krivnje. Iako članovi uprave po Zakonu, osim u slučaju propisanom u čl. 273. Zakona, ne odgovaraju za štetu članovima društva, treba dopustiti da oni i izvan tog slučaja protiv članova uprave društva podignu zahtjev za naknadu štete u svoje ime, s time da se šteta nadoknadi društvu. Tužnu može protiv člana uprave podignuti svaki član društva pod uvjetima koje propisuje Zakon. Podiže je u svoje ime i pritom ulazi u položaj društva.

Mogućnost podizanja takve tužbe naročito je važna kad je član društva s većinskim poslovnim udjelom ujedno i član uprave koji bi trebao odgovarati društvu za štetu ili kada društvu nastane šteta zbog nekog posla koji sklopi član uprave s tim članom društva ili s nekim drugim u njegovu interesu. S obzirom na to da član društva svojom tužbom ostvaruje zahtjev društva prema članu uprave, član društva prvo mora nastojati oko toga da skupština društva ili članovi pisanim putem donesu odluku o podizanju tužbe. Odluka se donosi običnom većinom glasova, ako društvenim ugovorom nije predviđena neka druga većina. Odbije li skupština to učiniti, član društva morao bi pobijati takvu odluku.³⁹ Ako je društvo u stečajju, zahtjev prema članu uprave ne bi mogao postaviti član društva, nego samo stečajni upravitelj. To je posljedica potrebe da se po stečajnim propisima ne izigra pravilo o ravnomjernom namirenju

³⁸Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 397-399.

³⁹Barbić, J., o. c. u bilj. 38, str. 400.

vjerovnika. Drukčije je u vrijeme likvidacije društva, jer tada društvo nastavlja poslovati, samo što mijenja svoj cilj. U tom slučaju član društva može se koristiti spomenutom tužbom. Kada član društva učini takvu povredu svoje obveze prema društvu, tj. postupi protivno spomenutoj zabrani, društvo ima pravo tražiti prestanak takvog djelovanja, ali i naknadu štete koja mu je počinjena zabranjenim djelovanjem. Društvo mora dokazati:

1. postojanje neke od spomenutih štetnih radnji,
2. time počinjenu štetu društvu,
3. uzročnu vezu štetne radnje i štete, i
4. da nije dana suglasnost za djelovanje člana uprave kojim je počinjena šteta.

4.2.Nadzorni odbor

4.2.1. Mjesto i uloga nadzornog odbora u društvu s ograničenom odgovornošću

Za razliku od dioničkog društva u kojemu je nadzorni odbor jedan od triju obveznih organa društva, u društvu s ograničenom odgovornošću to je fakultativni organ. Obvezan je samo:

- a) Ako je prosječan broj zaposlenih u društvu u godini veći od 200 (čl. 434. St. 2. T. 1. Zakona o trgovačkim društvima), ili
- b) Ako je to za društvo koje obavlja određenu djelatnost propisano posebnim zakonom (čl. 434. St. 2. T. 2. Zakona o trgovačkim društvima), ili
- c) Ako je temeljni kapital društva veći o 600.000,00 kuna i ono ima više od 50 članova (čl. 434. St. 2. T. 3. Zakona o trgovačkim društvima), ili
- d) Ako društvo jedinstveno vodi dionička društva ilik društva s ograničenom odgovornošću koja moraju imati nadzorni odbor ili s više od 50% sudjeluje u njima s neposrednim udjel u temeljnom kapitalu, a u oba je slučaja broj zaposlenih u nekome od društava ili u svim društvima zajedno u prosjeku veći od 200 (čl. 434. St. 2.t. 4. Zakona o trgovačkim društvima), ili
- e) Ako je društvo komplementar u komanditnom društvu a prosječan broj zaposlenih u društvu i u komanditnom društvu zajedno veći je od 200 (čl. 424. St. 2.t. 5. Zakona o trgovačkim društvima).

Broj zaposlenih u društvu mjerodavan je za obvezatnost nadzornog odbora prema prosječnom broju zaposlenika u tijeku kalendarske godine. Ta obveza postoji samo kad je u prethodnoj

poslovnoj godini prosječan broj zaposlenih bio veći od 200 i traje tako dugo dok u nekoj kalendarskoj godini prosječan broj zaposlenih ne padne ispod tog broja tako da u sljedećoj kalendarskoj godini društvo neće više morati imati nadzorni odbor.⁴⁰

4.2.2. Broj članova nadzornog odbora

Nadzorni odbor mora imati najmanje tri člana, s time da je broj članova uvijek neparan. Broj članova nadzornog odbora određuje se društvenim ugovorom. U tome je članovima ostavljena puna sloboda, ali nije moguće da nadzorni odbor ima samo jednog člana.⁴¹ Ne sadržava li društveni ugovor odredbu o broju članova nadzornog odbora, valja uzeti da taj odbor im tri člana. S obzirom na izričitu odredbu Zakona (čl. 435.), broj članova nadzornog odbora ne bi s mogao odrediti na drugi način, pa ni odlukom skupštine.

Broj članova nadzornog odbor može se odrediti u prvom društvenom ugovoru koji se sklapa pri osnivanju društva i njegovim kasnijim izmjenama.

4.2.3. Svojstva osoba koje mogu biti članovi nadzornog odbora

Članom nadzornog odbora može biti svaka potpuno sposobna fizička osoba. Ne traži se da to bude hrvatski državljanin ni član društva. Zakon postavlja nekoliko ograničenje glede mogućnosti izbora nekih osoba u nadzorni odbor.

Prvo je ograničenje da član nadzornog odbora ne može biti osoba koja je pravomoćno kažnjena za Zakonom propisana kaznena djela ili protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva dok traje ta zabrana. Glede toga vrijedi ono što i za dioničko društvo.

Drugo ograničenje, propisano u čl. 436. St. 2. Zakona, isključuje izbor ili imenovanje u nadzorni odbor osobe koja je već član u deset takvih odbora dioničkih društava ili društava s ograničenom odgovornošću. Ako je takva osoba izabrana ili imenovana u više nazornih odbora, smatra se da je izabrana odnosno imenovana samo u jedan odbor ako to čini kao predstavnik nekog javnopravnog tijela, društva unutar koncerna ili kreditne odnosno financijske institucije koja s društvom trajnije posluje da bi štitila njihove interese, ali samo ona ako nije član u više od dvadeset nadzornih odbora.

⁴⁰ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 403-404

⁴¹ Barbić, J., o. c. u bilj. Br. 40, Str. 412

Treće je ograničenje da član nadzornog odbora ne može istodobno biti član uprave, trajni zamjenik člana uprave, prokurist ni opunomoćenik društva (čl. 261. St. 1. Zakona)

Četvrto ograničenje sadržano je glede dužnosnika u Zakonu o sprječavanju sukoba interes u obnašanju javnih dužnosti (čl. 2. St.1., čl. 11. St.5., 6. I 7. Te čl. 15.)

Društvenim se ugovorom mogu odrediti svojstva osoba koje mogu biti članovi nadzornog odbora, pa se to smatra dodatnim uvjetima za izbor.⁴²

4.3.Skupština

4.3.1. Pravo članova da odlučuju u društvu

Skupština je organ u kojemu članovi ostvaruju svoja prava u društvu. To je jasno izraženo i u naslovu iznad članka 440. Zakona. Moglo bi se reći da su članovi društva, a ne organ u društvu, najviša razina odlučivanja, pa da tu, zapravo, nije riječ o organu, nego o članovima društva. No, zakon skupštinu ipak ispravno označuje organom društva. Skupština je zajednica članova, no to ne znači da u njoj moraju sudjelovati svi članovi društva. Oni imaju na to pravo, no njihova je volja hoće li u njoj djelovati. Članove nitko ne može prisiliti da aktivno sudjeluju. Međutim, tu riskiraju da bude donesena odluka koja njima ne odgovara.

Odluka članova društva korporacijski je skupni akt, u pravilu višestrani pravni posao, ali nije ugovor, koji se temelji na glasovima članova usmjeren stvaranju obvezujuće volje društva.⁴³ Ona je valjana formirana i kada u tome nisu aktivno sudjelovali svi članovi društva.

Pravni režim odlučivanja članova u društvu elastičniji je nego u dioničkom društvu, za koje se traži da su ispunjene mnogobrojne formalnosti, poštovanje kojih se ne može izbjeći. Kad je riječ o stvaranju volje društva s ograničenom odgovornošću, Zakon je, za razliku od toga, liberalan, pa za zajednicu članova koja je stvara ne traži da mora djelovati u skupštini, nego dopušta da se to učini i pisanim putem izvan skupštine, npr. slanjem i potpisivanjem okružnica, razmjenom pisama. Tako se može postupiti:

⁴² Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010, str. 414-416

⁴³ Barbić, J., o. c. u bilj. br. 43, Str. 416-425

- a) Ako se u pojedinom slučaju svi članovi u pisanom obliku dogovore o odlui koju treba donijeti, ili
- b) Izjave da su suglasni s time da se o njoj glasuje u pisanom obliku (čl. 440. St. 2. Zakona).⁴⁴

4.3.2. Nadležnost skupštine

Nadležnosti skupštine proizlaze iz Zakona o trgovačkim društvima i društvenog ugovora.

Skupština odlučuje isključivo o:

1. Financijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog odbora, ako ga društvo ima (čl. 441. St. 1. T. 1. Zakona),
2. Povratu dodatnih uplata novca članovima društva (čl. 441. St. 1. T. 2.a Zakona),
3. Izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima (čl. 441. St. 1. T. 4. Zakona),
4. Postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave i nadzorni odbor (čl. 441. St.1.t. 9. Zakona),
5. Sklapanju ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari i prava za neki svoj pogon za koje se plaća protuvrijednost koja je viša od iznosa petine temeljnog kapitala društva kao i o izmjeni takvih ugovora na teret društva, osim kad je riječ o stjecanju u ovršnom postupku, ako se ti ugovori sklapaju u roku od dvije godine nakon što je društvo upisano u sudski registar (čl. 441. St.1.t. 10. Zakona).⁴⁵

Prema čl. 441. St. 1. Zakona skupština odlučuje i o:

1. Zahtjevu za uplatu uloga,
2. Imenovanju i opozivu članova uprave ,
3. podjeli i povlačenju poslovnih udjela ,
4. davanju prokure za sva poduzeća,
5. mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova,
6. izmjeni društvenog ugovora.

⁴⁴ Barbić, J., Pravo društava (knjiga druga), Društvo kapitala, Organizator, Zagreb, 2010 , str. 427

⁴⁵ Barbić, J., o. c. u bilj. 44., str. 437-438

Društvenim ugovorom može se proširiti ili smanjiti nadležnost skupštine, ali se iz njezine nadležnosti ne može izuzeti donošenje odluka o financijskim izvještajima društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, i izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima. Skupština se mora sazvati jednom godišnje, te uvijek onda kada to zahtijevaju interesi društva. Ako društvenim ugovorom nije drugačije određeno, skupština može valjano odlučivati ako su na njoj prisutni članovi društva ili njihovi zastupnici koji predstavljaju najmanje desetinu temeljnog kapitala društva. Također, ako nije zakonom i društvenim ugovorom drugačije određen, skupština donosi odluke većinom od danih glasova.⁴⁶

⁴⁶ Barbić, J., Pravo društava (Opći dio), Organizator, Zagreb, 2010.

5. ZAKLJUČAK

Od svih oblika društava u Republici Hrvatskoj društvo s ograničenom odgovornošću je najzastupljeniji oblik trgovačkog društva. Organi društva s ograničenom odgovornošću su uprava, nadzorni odbor i skupština. Uprava društva s ograničenom odgovornošću zakonski i materijalno odgovara vlasnicima te državi i zajednici u kojoj posluje zbog toga što vlasnici društva imaju odgovornost samo prema svome uloženoj kapitalu u društvo i u slučaju gubitka društva u visini iznad njegove imovine, oni mogu izgubiti samo svoj ulog uloženi u društvo te ne moraju podmiriti obveze društva. To je jedan od razloga zbog kojeg poduzetnici u realizaciji svog poslovnog pothvata najčešće biraju društvo s ograničenom odgovornošću kao pravni oblik u ostvarenju svojih ciljeva.

Da bi društvo s ograničenom odgovornošću uspješno poslovalo, potrebno je aktivno djelovanje sva tri njegova organa jer oni donose sve važne odluke vezane za poslovanje poduzeća.

Skupština zastupa vlasnike društva koji su uložili svoj kapital u društvo, a nadzorni odbor ima ulogu da nadzire tekuće poslovanje društva i uprave, a izvješća o poslovanju i uočene nepravilnosti ili nedostatke prezentira skupštini.

Uprava društva je operativni dio društva, koja vodi cijelo poslovanje poduzeća. Uprava i vlasnici društva odgovorni su za poslovanje društva sukladno pozornosti dobrog i savjesnog gospodarstvenika što posebice uključuje odgovornost za točnost financijskih izvješća, osiguranje likvidnosti i solventnosti, sustavno praćenje, procjenu i strategiju održavanja adekvatne razine kapitala te pokretanje stečaja. Oni mogu i prekršajno i kazneno odgovarati ako koriste društvo za to da bi postigli ciljeve koji su im inače zabranjeni, da bi oštetili vjerovnike, odnosno ako protivno zakonu upravljaju imovinom društva kao da je to njegova imovina, u svoju korist ili u korist neke druge osobe, te umanju imovinu društva, što rezultira nemogućnošću društva da podmiri svoje obveze. Direktori, članovi uprave i vlasnici društva mogu odgovarati i svom svojom imovinom ako se utvrde protupravne radnje zbog kojih društvo nije moglo podmiriti svoj obveze na način da vjerovnici svoje tražbine naposljetku mogu naplatiti i od članova društva. Ta mogućnost temelji se na institutu probojnosti pravne osobe. Također, u slučaju da ne postupaju sukladno svojoj odgovornosti što za cilj ima izbjegavanje plaćanje poreza, direktori, članovi uprave i vlasnici društava mogu i prekršajno, odnosno kazneno

odgovarati, pri čemu im se za prekršaj može utvrditi novčana kazna, a za kaznenu odgovornost i kazna zatvora.

Uprava provodi ono što je potrebno da bi se ostvario cilj društva, tj. vođenja njegova poduzeća, a to znači da je ovlaštena, ali i dužna poduzimati sve mjere potrebne za to da bi se ostvarivalo i unaprijedilo poslovanje društva s osobljem i financijskim sredstvima kojima ono raspolaže postupajući pri tome po pravilima urednog vođenja poslovanja.

Ona je ključan organ poduzeća te društvo s ograničenom odgovornošću bez nje ne bi moglo djelovati.

6. LITERATURA:

- 1. Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007.**
- 2. RRIF: „ Zakon o trgovačkim društvima“**
- 3. Zvonimir Sklakoper: „Društvo s ograničenom odgovornošću“**
- 4. Vilim Gorenc: „Zakon o trgovačkim društvima“**
- 5. Vesna Buljan, sutkinja VTSHR, „Pravo društava“**
- 6. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/direktor-i-su-odgovorni-za-poslovanje-drustva-pa-i-za-sva-postupanja-koja-su-protivna-zakonu-273627>**

SAŽETAK

Ovaj rad opisuje odgovornost članova uprave društva s ograničenom odgovornošću za poduzetnički pothvat. Govori o poduzetničkom pothvatu općenito, te društvu s ograničenom odgovornošću kao najzastupljenijem društvu u Republici Hrvatskoj. Također detaljno objašnjava pojam društva s ograničenom odgovornošću, njegov povijesni razvoj, temeljni kapital, uloge članova u društvu, društveni ugovor, prestanak društva te načelo jednakog položaja članova u društvu. U završnom dijelu nalaze se organi društva: uprava, nadzorni odbor i skupština, gdje je naglasak na opisu uprave kao glavnog organa društva putem koje se izražava poslovna sposobnost društva i bez koje se ne može djelovati.

Ključne riječi: društvo s ograničenom odgovornošću, članovi uprave, poduzetnički pothvat

SUMMARY

This paper describes the responsibility of the board members of a limited liability company for an entrepreneurial venture. He speaks about the entrepreneurial venture in general, and the limited liability company as the most represented company in the Republic of Croatia. It also explains in detail the concept of a limited liability company, its historical development, its share capital, the roles of its members in the society, the social contract, the dissolution of the company and the principle of equal position of its members in the society. The final section contains the organs of the company: the board of directors, the supervisory board and the assembly, where the emphasis is on the description of the board as the main body of the company through which the company's business capacity is expressed and without which it cannot operate.

Key words: limited liability company, board members, an entrepreneurial venture

